

Jatkuvan oppimisen tuki

Hallitus lakkautti aikuiskoulutustuen syksyllä 2024 eikä ole valmistelemassa mitään korvaavaa tukimuotoa sen tilalle, vaikka osaaminen on yksi tärkeimmistä tuottavuuden ajureista.

Tarvetta kouluttautumiseen työuran eri vaiheissa on, sillä työelämän muutos on nopeaa esimerkiksi teknologin kehittymisen ja vihreän siirtymän muokatessa työtä ja työelämää. Kouluttautuminen vaikuttaa myös työntekijän työssä jaksamiseen, työkykyyn ja työurien pituuteen.

SAK:n esitys Jatkuvan oppimisen tueksi

Malli nojaa aikuiskoulutuksen malliin, mutta sitä kehitetään, että se tukee entistä paremmin työn ja opiskelun yhdistämistä sekä kohdentuu vähemmän koulutetuille henkilöille ja työvoimapulasta kärsiville aloille.

- **Tuki on kohdennettu sinne, missä tarve on suurin**
 - Tuki kohdennetaan entistä paremmin matalasti koulutetuille ja työvoimapula-aloilla, mikä nostaa tuen hyötyä työllisyydelle ja tuottavuudelle.
 - Korkeakoulutettu henkilö voi osallistua samantasoiselle koulutukselle, mikäli kyseessä on lyhytkestoinen opiskelu tai koulutus, joka kohdistuu työvoimapula-alaan.
 - Ammattitutkintostipendi palautetaan ja rajataan pelkän perusasteen suorittaneille. Rahallinen tuki kannustaa matalasti koulutettuja nostamaan osaamistasoaan.
- **Tuki painottuu työn ohessa opiskeluun, mutta voidaan harkiten myöntää myös kokopäiväiseen opiskeluun**
 - Tavoitteena on, että 80 prosenttia käyttäjistä opiskelee työn ohessa, kun lakkautetussa tuessa määrä oli 20 prosenttia.
 - Kokoaikainen opiskelu on mahdollista perustellusta syystä. Sellainen voi olla oppimisvaikeudet, palkaton harjoittelu, terveyteen tai työkykyyn liittyvät ongelmat nykyisessä työssä tai lopputyö.
 - Kokopäiväistä opiskelua tuetaan myös työvoimapula-alalle opiskelussa. Määrittelyssä hyödynnetään esimerkiksi työvoimaviranomaisia.
- **Tuen ehdot vaihtelevat riippuen työntekijän nykyisen koulutustason mukaan**
 - Aikuiskoulutustuen työhistoriavaatimus oli kahdeksan vuotta. Jatkuvan oppimisen tuessa työhistoriavaatimus on viisi vuotta, jos työntekijällä on toisen asteen tutkinto tai tätä matalampi koulutustaso.
 - Korkeakoulutetuilla vaatimus pysyisi kahdeksassa vuodessa.

- **Tukikuukausien määrä vaihtelee**
 - Tukea on työuran aikana käytettävissä 20 kuukautta, jos työntekijä tähtää koulutustason nostamiseen tai hän kouluttautuu työvoimapula-alalle.
 - Korkeakoulutetut voivat saada saman koulutustason lyhytaikaiseen opiskeluun työuran aikana kuusi kuukautta.
 - Koska varttuneempien työntekijöiden osaamisen ylläpito on entistä tärkeämpää työurien pidentyessä, yli 55-vuotiaille tulee lisäksi kaksi lisäkuukautta käytettäväksi työuran loppupuolella.

Rahoitus

2 500 euron palkalla kokoaikaiseen opiskeluun saisi tukea noin 1 390 euroa ja 50 prosenttisella työnteolla noin 770 euroa kuukaudessa.

SAK:n jatkuvan oppimisen tuen kustannukset ovat alustavien laskelmien mukaan vähintään 30 prosenttia pienemmät kuin lakkautetun mallin. Karkean arvion mukaan* tuen kustannukset ovat 110–130 miljoonaa euroa, kun lakkautetun mallin kustannukset olivat 189 miljoonaa euroa.

**Tukikuukausien määrä ja niiden kuluminen muuttuvat ja sen vaikutusten arviointi on hankalaa. Ammattitutkintostipendin kohdentaminen pelkän perusasteen varassa oleville maksaisi noin miljoona euroa vuodessa, kun aiemmin ammattitutkintostipendin kulut olivat noin 10–12 miljoonaa euroa vuodessa.*

Selvityshenkilöiden vuonna 2021 tekemät esitykset tuen kehittämisestä valmistellaan ja pilotoidaan. Uusi työyhteisöetus olisi tarkoitettu tukemaan työyhteisössä tapahtuvaa yhteistä oppimista ja kehittämistä.

Työyhteisöetus täyttäisi työelämän kehittämisessä olevaa aukkoa ja mahdollistaisi oppimisen suoraan työssä. Näin tavoitettaisiin myös niitä aliedustettuja ryhmiä, joille perinteiset muodolliset koulutukset eivät sovellu. Toinen selvityshenkilöiden esitys tähtää määräaikaisen ohjelmamuotoisen aikuiskoulutustuen kehittämiseen, jolla vastattaisiin toimialakohtaisesti teknologisten murrostilanteiden, kuten esimerkiksi vihreän siirtymän, aiheuttamiin osaamisen kehittämistarpeisiin sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien erityisiin oppimis- ja tukitarpeisiin.

